

Analyse warmtenet Noord- en Zuid-Scharwoude

Hoe kansrijk zijn Noord- en Zuid-Scharwoude voor aansluiting op het warmtenet?

Opdrachtgever
Gemeente Langedijk

Referentienummer
2200290/20200223

Datum
23 februari 2021

Auteur(s)
Norbert Bruschke
Annet Strooper

Inhoudsopgave

1. Introductie	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Scope	4
1.3 Aanpak	4
2. Landelijke en lokale context en ontwikkelingen	5
2.1 Het Klimaatakkoord	5
2.2 Warmtewet en Warmtewet 2 (Wet Collectieve Warmtevoorziening)	5
2.3 Transitievisie Warmte	5
3. Analyse kansrijkheid warmtenet	7
3.1 Wanneer kansrijk?	7
3.2 Kansrijkheid Noord- en Zuid-Scharwoude	8
3.3 Perspectief per stakeholder	10
3.3.1 Huisvuilcentrale (HVC)	10
3.3.2 Woonstichting Langedijk	10
3.3.3 Woonwaard	10
3.3.4 Netbeheerder Liander	10
3.3.5 Waterleidingbedrijf PWN	11
3.3.6 Nutscoördinator gemeente Langedijk	11
3.3.7 Matrix standpunten stakeholders	12
4. Conclusie	13
5. Aanbevelingen	14
5.1 Lange termijn	14
5.2 Korte termijn	14

De inhoud van deze uitgave is eigendom van ICSadviseurs B.V. te Zwolle. Enkel de opdrachtgever waarmee ICSadviseurs B.V. een overeenkomst is aangegaan, heeft een gebruiksrecht voor deze uitgave. De inhoud en omvang van dat gebruiksrecht zijn vastgelegd in de algemene voorwaarden van ICSadviseurs B.V., d.d. december 2008, dan wel in de overeenkomst zoals hiervoor bedoeld. Elk ander gebruik van deze uitgave, door opdrachtgever en of derden is uitgesloten, inhoudende dat niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, via internet, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ICSadviseurs B.V.

1. Introductie

1.1 Aanleiding

Nederland staat voor de opgave om aardgas als energiebron te verlaten. Dit heeft een grote impact op de verwarming van woningen, wat nu veelal met behulp van aardgas geschiedt. Het Nationale Klimaatakkoord stelt als doel om in 2050 een volledig aardgasvrije gebouwde omgeving te hebben. Om dat doel te behalen moet in 2030 een kwart van de gebouwen en woningen aardgasvrij zijn.

In lijn met het Klimaatakkoord wordt op regionaal niveau gewerkt aan plannen in de vorm van de Regionale Energie Strategie (RES). Op gemeentelijk niveau wordt de Transitievisie Warmte (TVW) opgesteld, waarna op wijkniveau een uitvoeringsplan volgt. In de gemeente Langedijk is door DWA het rapport 'Verkenning aardgasvrije gemeente Langedijk' (juni 2019) opgesteld. Het rapport werd in januari 2020 door de gemeenteraad vastgesteld als koers voor de warmtetransitie in deze gemeente.

Uit het rapport komt naar voren dat aansluiting op het warmtenet van de Huisvuilcentrale (HVC) de meest voor de hand liggende en dominante oplossing is om de transitie van gas af te bewerkstelligen. De wijken Noord- en Zuid-Scharwoude bieden daarbij op dit moment de meeste aangrijpingspunten om een start te maken met deze transitie. De gemeente wil graag doorpakken en met belanghebbende partijen nader onderzoeken wat de haalbaarheid is van het realiseren van een dergelijke transitie in deze omgeving.

Een analyse van de kansrijkheid van het aansluiten van Noord- en Zuid-Scharwoude in de gemeente Langedijk op het bestaande warmtenet van HVC is door ICSadviseurs uitgevoerd en beschreven in dit rapport. Het doel van de analyse is inzicht verkrijgen in hoeverre de aansluiting van Noord- en Zuid-Scharwoude kijkend naar beschikbare informatie en standpunten van de betrokken stakeholders momenteel als kansrijk wordt geschat.

1.2 Scope

De scope van deze analyse betreft een aardgasvrij gebouwde omgeving in Noord- en Zuid-Scharwoude door aan te sluiten op het hogetemperatuur-warmtenet van HVC. HVC kan echter ook warmte van midden- en lage temperatuur leveren. Bij het opstellen van deze analyse zijn de volgende stakeholders betrokken geweest: Huisvuilcentrale (HVC), Woonstichting Langedijk, Woonwaard, Netbeheerder Liander, Waterleidingbedrijf PWN en de nutscoördinator van gemeente Langedijk. Daarnaast is het Duurzaam Bouwloket betrokken geweest, vanwege hun mogelijke rol als ondersteunende partij bij de warmtetransitie. Dit rapport geeft een beeld van de kansrijkheid van aansluiting op een warmtenet op dit moment.

1.3 Aanpak

Aan deze analyse ligt het rapport van DWA 'Verkenning aardgasvrije gemeente Langedijk' ten grondslag. Naast dit rapport is onder meer gekeken naar de 'Startanalyse aardgasvrije buurten' van het Planbureau voor de Leefomgeving (september 2020), 'Startmotorkader warmtenetten' (april 2020) en de ervaringen en ontwikkelingen in de proeftuinen die deel uitmaken van het Programma Aardgasvrije Wijken. Na deze deskstudy zijn de te interviewen stakeholders bepaald en is voor elke stakeholder een interviewleidraad opgesteld. Na de interviews zijn de interviewverslagen gemaakt en vastgesteld door de stakeholder. Tussentijdse overleggen met de opdrachtgever vonden plaats om de voortgang en tussentijdse uitkomsten te bespreken.

2. Landelijke en lokale context en ontwikkelingen

2.1 Het Klimaatakkoord

In 2015 is in het Klimaatakkoord van Parijs afgesproken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot minder dan twee graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. Het streven is de opwarming beperkt te houden tot anderhalve graad.

Naar aanleiding van het Klimaatakkoord van Parijs heeft het kabinet in het Nationale Klimaatakkoord het volgende doel gesteld voor 2030: het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen in Nederland met 49% ten opzichte van 1990. Voor 2050 is afgesproken dat alle woningen en gebouwen van het aardgas af moeten zijn.

In 2030 moeten de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen verduurzaamd zijn. Dit gaat wijk voor wijk en de aanpak hiervoor staat beschreven in de Transitievisie Warmte die iedere gemeente opstelt. Voor de gemeente Langedijk is het rapport van DWA 'Verkenning aardgasvrije gemeente Langedijk' de Transitievisie Warmte.

2.2 Warmtewet en Warmtewet 2 (Wet Collectieve Warmtevoorziening)

De Warmtewet bestaat uit regels omtrent stadsverwarming, blokverwarming en warmte-koude-opslag en is gericht op levering aan kleinverbruikers zoals consumenten. Collectieve warmtesystemen spelen tijdens de energietransitie een belangrijke rol bij het vervangen van aardgas in de gebouwde omgeving. Om dit te faciliteren met heldere regelgeving wordt de Warmtewet verder aangepast tot Warmtewet 2. Een groot verschil tussen de Warmtewet en Warmtewet 2 is dat er, naast consumentenbescherming, in Warmtewet 2 wordt ingezet op groei en verduurzaming van collectieve warmtesystemen.

De verwachting is dat de Warmtewet 2 uit de volgende uitgangspunten zal bestaan:

- De gemeente bepaalt voor welk gebied (warmtekavel) een warmtebedrijf wordt aangewezen. Hiervoor doorloopt de gemeente een procedure waaraan publieke en private warmtebedrijven mogen deelnemen. Dit gebeurt binnen heldere landelijke kaders en met ondersteuning van het Rijk. Wanneer de regierol van de gemeente niet toereikend is, krijgt in uitzonderlijke situaties het Rijk de mogelijkheid een warmtebedrijf aan te wijzen;
- Het warmtebedrijf heeft de wettelijke taak om een collectief warmtesysteem binnen een warmtekavel tegen zo efficiënt mogelijke kosten met een duurzame en betrouwbare kwaliteit te realiseren. Het warmtebedrijf wordt daarbij integraal verantwoordelijk voor de gehele warmteketen, van productie en distributie tot levering en heeft hier voor een periode van 20-30 jaar een exclusief recht op binnen de warmtekavel. In deze periode kunnen gedane investeringen worden terugverdiend en ontstaat er bovendien een prikkel om ook de langere termijn ontwikkeling van het collectieve warmtesysteem in beslissingen mee te wegen. Het voordeel van één aangewezen warmtebedrijf is dat er geen dubbele infrastructuur in de grond komt te liggen.

Met de Warmtewet 2 wordt getracht uitvoering te kunnen geven aan het Klimaatakkoord en de Transitievisie Warmte. De beoogde datum van inwerkingtreding van Warmtewet 2 is 1 januari 2022.

2.3 Transitievisie Warmte

In de gemeente Langedijk is de verkenning van DWA (Transitievisie Warmte) bedoeld als handvat om de komende jaren binnen de gemeente, en met haar bewoners, het gesprek te starten over het uitfaseren van aardgas binnen de gemeente.

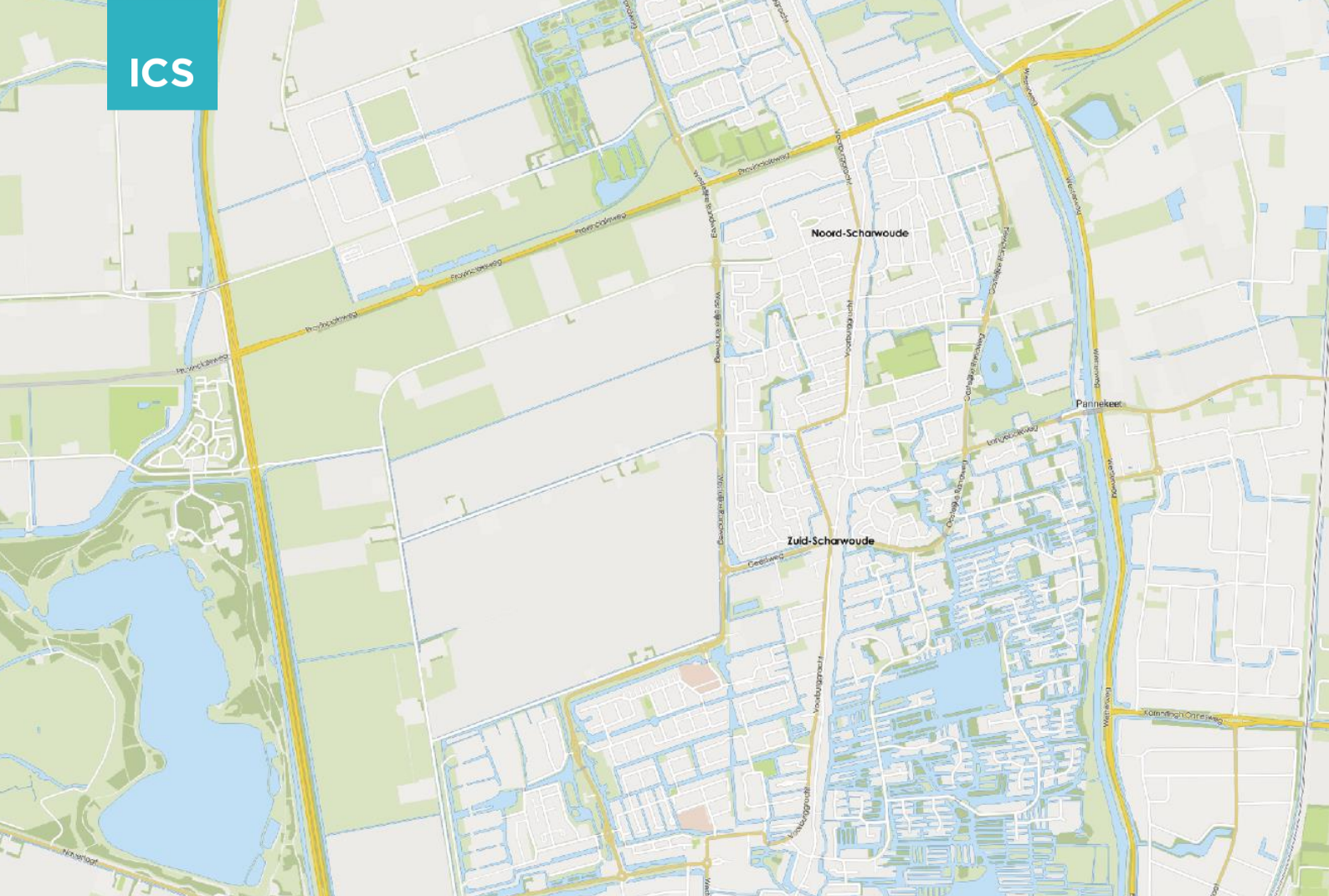
Er zijn verschillende technieken denkbaar en beschikbaar om een aardgasvrije energievoorziening te realiseren. In de verkenning zijn drie scenario's uitgewerkt, variërend in schaalgrootte en temperatuurniveau:

- Scenario 1: alles op een warmtenet;
- Scenario 2: alles all-electric;
- Scenario 3: mix van warmtenet/all-electric.

Uit de verkenning van DWA komt naar voren dat vanuit financieel en energetisch oogpunt een warmtenet in de wijken het meest optimaal is. Voor de buitengebieden is een all-electric oplossing het meest optimaal. Beide alternatieven vallen momenteel duurder uit dan het behouden van aardgas, gegeven de actuele gasprijzen. De meest kansrijke buurt om te starten met de warmtetransitie is volgens de verkenning Zuid-Scharwoude. In deze buurt zijn volgens DWA voldoende aangrijpingspunten om het regionale warmtenet uit te breiden. Dit warmtenet wordt beheerd door HVC.

In tegenstelling tot de verkenning van DWA komt uit de 'Startanalyse aardgasvrije buurten' (september 2020) voor de gebieden Noord- en Zuid-Scharwoude niet een warmtenet, maar een individuele elektrische warmtepomp als variant naar voren met de laagste nationale kosten. Een kanttekening die hierbij gemaakt dient te worden, is dat in de Startanalyse heel Nederland globaal geanalyseerd is. De verkenning van DWA is specifiek gericht op de gemeente Langedijk; specifieke wijkenmerken zijn erin meegenomen. Dit is de reden waarom de resultaten niet overeenkomen.

De analyse door ICSadviseurs is in lijn met de doelstellingen uit het Klimaatakkoord, de verwachte komst van Warmtewet 2 en het vervolg op de verkenning van DWA.

3. Analyse kansrijkheid warmtenet

3.1 Wanneer kansrijk?

Wanneer is de aanleg van een warmtenet kansrijk? En hoe is dat voor Noord- en Zuid-Scharwoude, de wijken die volgens de verkenning van DWA de meeste aanrijpingspunten hebben om een start te maken met de warmtetransitie? Uit de deskstudy en interviews kwam een aantal punten naar voren die bijdragen aan de kansrijkheid voor een warmtetransitie.

Uit de interviews en de Startmotorkader warmtenetten (april 2020) komt naar voren dat **corporatiewoningen** de startmotor zijn in een dergelijk proces. Zij kunnen de investering in de 'backbone' van het warmtenet dragen en bij een voldoende hoog aantal corporatiewoningen kunnen zij de kritische massa vormen die nodig is om een businesscase rond te krijgen. Een kritische massa is een **cluster van minimaal 300 tot 500 woningen** bij elkaar. Een cluster vergroot de kansrijkheid ten opzichte van verspreid bezit. Het hangt van verschillende factoren af hoe groot het cluster moet zijn om de kritische massa te vormen, zoals de afstand van de woningen tot elkaar en de afstand tot de bron van het warmtenet. Daarnaast kunnen factoren als duur straatwerk of complexe situaties in de woning zorgen voor een dermate hoge aansluitbijdrage waardoor het cluster niet groot genoeg is om de kritische massa te vormen.

Voor een warmtetransitie geldt voor corporatiewoningen de 70 procent-regeling. Dit betekent dat minimaal 70% van de huurders van wie het de woning betreft moet instemmen met aansluiting op het warmtenet. Daarnaast is de kansrijkheid hoger bij een lagere **hoeveelheid grondgebonden woningen**. Immers veel laagbouw betekent meer benodigde meters warmtenet in de ondergrond dan bij hoogbouw.

Verspreid bezit van corporatiewoningen betekent dat ook veel woningen van particulieren onderdeel uitmaken van het 'clustergebied'. Onder meer bij de warmtetransitie in de Rivierenbuurt in Heerhugowaard is

gebleken dat **weinig particuliere woningeigenaren** bereid zijn over te stappen naar aansluiting op het warmtenet. Dit heeft te maken met de hoge kosten die ermee gemoeid gaan, terwijl daar geen of beperkte besparingen tegenover staan. Momenteel zijn de kosten voor het aansluiten van een woning rond de **€8.000 tot €10.000 per woning**, waarbij ongeveer de helft van dit bedrag de aansluitkosten zijn en de andere helft de kosten die in de woning worden gemaakt (excl. isolatie van de woning). Dit zijn de huidige kosten welke over 5 of 10 jaar anders kunnen zijn. Woonwaard heeft berekend dat de woonlasten iets dalen bij gebruik van warmte ten opzichte van gebruik van gas.

Daarnaast speelt het een rol dat bij aansluiting op het warmtenet gebruikers afhankelijk worden van één partij. De eindgebruiker heeft geen keuze tussen leveranciers en het tarief wordt bepaald door de warmtewet. Bij gebruik van gas kan eenvoudig van gasleverancier gewisseld worden en men heeft daarmee het gevoel invloed uit te kunnen oefenen op de prijs.

Naast de mate waarin woningen geclusterd zijn speelt ook **de staat van de (corporatie)woningen** mee in de kansrijkheid voor een warmtetransitie. In het geval woningen recent verduurzaamd zijn is er mogelijk geen prikkel om op korte termijn te investeren in een aansluiting op het warmtenet. Bij recent verduurzaamde woningen is de warmtevraag lager en is het een afweging of het investeren in een warmteoplossing met een hoge temperatuur, zoals een HT-warmtenet dan nog passend is. Echter moet ook rekening gehouden worden met particuliere woningen, welke vaak een laag energielabel hebben. Dit vraagt, zolang er niet geïnvesteerd wordt in isolatie, wél om een warmteoplossing met een hoge temperatuur.

Tot slot kan de komst van **Warmtewet 2** bijdragen aan de kansrijkheid voor een warmtetransitie. De gemeente kan dan een warmtebedrijf in een aangewezen gebied een collectief, duurzaam en betrouwbaar warmtesysteem laten aanleggen tegen zo efficiënt mogelijke kosten. Hiermee wordt het voor andere partijen aantrekkelijker hierop aan te sluiten.

3.2 Kansrijkheid Noord- en Zuid-Scharwoude

In Noord- en Zuid-Scharwoude zijn ruim 5.200 woningen. Naast particuliere woningeigenaren zijn er twee woningcorporaties met bezit; Woonstichting Langedijk en Woonwaard. Voor Woonwaard gaat het om 54 woningen, verspreid over de wijken. Voor Woonstichting Langedijk gaat het om circa 1.000 woningen, eveneens verspreid bezit. Door woningverkoop is de portefeuille minder geclusterd en zijn er veel particuliere woningeigenaren. Zie afbeelding 1 op pagina 9 voor een overzicht van het corporatiebezit in de gemeente Langedijk. Het bezit van Woonstichting Langedijk is oranje gekleurd, het bezit van Woonwaard is groen gekleurd.

Om deze 1.000 woningen aan te sluiten op een warmtenet moet in een groot gebied de infrastructuur aangepakt worden. Dit mede door de grote hoeveelheid laagbouw in Noord- en Zuid-Scharwoude. Daarbij komt dat Woonstichting Langedijk recent alle woningen op energielabel A en B heeft gebracht en cv-ketels heeft vervangen door HR-ketels. Er is daarom vanuit deze corporatie voorlopig geen prikkel om over te gaan op een andere warmtebron.

Naast een kritische massa zijn koppelkansen belangrijk in het bepalen van de kansrijkheid voor aansluiting op het warmtenet van Noord- en Zuid-Scharwoude. Een mogelijke koppelkans is bijvoorbeeld een grote (maatschappelijke) voorziening in de buurt met een grote warmtevraag welke aanleiding geeft tot het aanleggen van een warmtenet. Te denken valt aan Zwembad Duikerdel en Sporthal Geestmerambacht in Noord-Scharwoude en woon-zorgaccommodaties. In de situatie in Noord- en Zuid-Scharwoude hebben deze voorzieningen echter een relatief beperkte warmtevraag en liggen ze bovendien niet direct in de buurt van de woningen van Woonstichting Langedijk.

Een andere koppelkans is de aanleg van het warmtenet combineren met andere werkzaamheden aan de infrastructuur in de grond. Uit de interviews met Liander en PWN bleek dat zij niet op korte termijn werkzaamheden aan hun kabel-/leidingwerk verwachten in het betreffende gebied. Mogelijk is er een koppelkans met de in 2021 geplande vervanging van de riolering en herinrichting van de straten in de Bomenbuurt in Zuid-Scharwoude. Dit is kort dag en bovendien zijn er meer randvoorwaarden nodig om deze

koppelkans te verzilveren. Er moet een kritische massa zijn die wil aansluiten op het warmtenet. De kritische massa is er momenteel niet.

Uit bovenstaande kan worden opgemaakt dat aansluiten op het warmtenet op korte termijn niet kansrijk is, maar dit beeld over 5 tot 10 jaar anders is. Na die periode zijn kosten voor aanleg en aansluiten op het warmtenet mogelijk gedaald en zijn er daardoor wel clusters aan te wijzen waar aansluiting op het warmtenet aan de orde is. Tot die tijd kan middels een regionale aanpak worden gekeken naar gebieden die kansrijker zijn, dan wel naar (deel)gebieden die meer geschikt zijn voor andere technieken, zoals all-electric. Bij het nadenken over alternatieve strategieën in gebieden, dient wel de langere termijn voor ogen gehouden te worden. Nadelig van gebruik van verschillende technieken in gebieden is immers dat er dubbele infrastructuur in de grond komt te liggen.

Afbeelding 1 – Overzicht corporatiebezit gemeente Langedijk
(bron: Verkenning aardgasvrije gemeente Langedijk DWA, juni 2019)

3.3 Perspectief per stakeholder

Na een algemeen beeld geschetst te hebben van de kansrijkheid van aansluiting van Noord- en Zuid-Scharwoude op een warmtenet komt in deze paragraaf van iedere stakeholder zijn perspectief op de kansrijkheid aan bod. De standpunten komen terug in een matrix aan het eind van deze paragraaf.

3.3.1 Huisvuilcentrale (HVC)

HVC heeft een warmtenet dat qua capaciteit verder kan worden uitgebreid. De afvalenergiecentrale in Alkmaar is voor dit warmtenet een grote bron. HVC kijkt ook naar alternatieven voor de afvalenergiecentrale. Ze hebben een opsporingsvergunning voor geothermie. Het perspectief van HVC is meer regionaal. Ze zien andere gebieden in de regio voor de korte termijn als meer kansrijk dan Noord- en Zuid-Scharwoude.

Voor HVC is er momenteel geen aanleiding om een businesscase op te stellen voor de aansluiting van Noord- en Zuid-Scharwoude op het warmtenet. Dit omdat er de komende 5 tot 10 jaar geen concrete plannen zijn vanuit de Woonstichting Langedijk. De woningcorporatie is voor HVC de eerst aangewezen opdrachtgever als het om het realiseren van warmteaansluitingen gaat. Zodra vanuit Woonstichting Langedijk het verzoek komt zal de technische en financiële haalbaarheid door HVC onderzocht worden middels een businesscase.

3.3.2 Woonstichting Langedijk

De staat van de woningen van Woonstichting Langedijk in Noord- en Zuid-Scharwoude in combinatie met de huidige prijs voor aanleg van en aansluiten op het warmtenet geven geen aanleiding om de komende 5 tot 10 jaar over te gaan op het warmtenet. In de gemeente Langedijk zijn vrijwel alle woningen van de Woonstichting recent op energielabel A of B gebracht en geïsoleerd waar dat aan de orde was. De gehele portefeuille wordt verwarmd door middel van HR-ketels en het gasverbruik is laag (minder dan 1000 kub gas per woning). De prikkel om over te stappen op andere warmtebron ontbreekt daardoor. Mogelijk ligt de prijs voor aanleg van en aansluiten op een warmtenet binnen een aantal jaar lager en is de prikkel er dan wel. De Woonstichting ziet daarom op de lange termijn (5 tot 10 jaar) overstap op het warmtenet als een mogelijke oplossing voor de warmtetransitie in Noord- en Zuid-Scharwoude.

Momenteel is er geen cluster van woningen aan te wijzen waar aansluiting op het warmtenet aan de orde zou kunnen zijn. Als er vanuit een regionale visie toch belang komt bij het verder uitrollen van het warmtenet in de gemeente Langedijk, dan staat de Woonstichting Langedijk open om daar het gesprek over te voeren.

De Woonstichting geeft het belang aan van het betrekken van de eindgebruiker, oftewel de bewoner. Het is belangrijk hen op tijd mee te nemen in het proces en op deze manier draagvlak te creëren. Bewoners moeten voorbereid worden, zodat ze uiteindelijk zelf aankloppen met de wens om van het gas af te gaan.

3.3.3 Woonwaard

Woonwaard geeft aan in de wijken Noord- en Zuid-Scharwoude geen startmotor te zijn, omdat het daar maar een klein en verspreid bezit heeft (54 woningen). Mocht er een warmtenet komen in deze wijken, staat Woonwaard open om mee te gaan in de warmtetransitie.

Het zijn elders tot nu toe voornamelijk corporatiewoningen die worden aangesloten op het warmtenet, particulieren stappen meestal niet over. In de wijken Noord- en Zuid-Scharwoude is veel particulier bezit. Woonwaard geeft aan dat aansluiten op het warmtenet voor dit gebied gezien mogelijk de economisch meest voordelige optie is, maar kijkend naar andere aspecten van de wijk (hoeveelheid corporatiebezit, hoeveelheid laagbouw en geschiktheid woningen voor warmtenet) een niet voor de hand liggende oplossing is.

3.3.4 Netbeheerder Liander

Liander is verantwoordelijk voor het leggen, onderhouden en beheren van het energie- en gasnet in de gemeente Langedijk. Nederland heeft als doelstelling in 2050 aardgasvrij te zijn, Liander faciliteert deze ambitie. De gemeente dient, naar aanleiding van de Transitievisie Warmte, tot een uitvoeringsplan te komen. Liander is in de uitvoering volgend en meewerkend aan de gemeentelijke plannen, maar denkt mee met de gemeente over de uitvoering daar waar nodig.

Liander geeft aan dat woningcorporaties een belangrijke startmotor zijn bij het aansluiten op een warmtenet. De woningcorporaties in de gemeente Langedijk hebben verspreid bezit, mede door verkoop van hun woningen. Hierdoor kan collectieve aanpak worden bemoeilijkt. Uit andere projecten is tot dusver gebleken dat het meekrijgen van particuliere woningeigenaren momenteel nog bewerkelijk en onzeker is, zeker omdat het financieringsinstrumentarium nog niet altijd afdoende is. Het is van belang aan de slag te gaan in kansrijke wijken. Om over te schakelen naar een collectieve voorziening helpt het als de woningcorporatie aan boord is. Indien dat niet het geval is, is het wellicht beter om te focussen op andere manieren van verduurzamen, zoals het isoleren van de woningen.

De huidige elektriciteits- en gasinfrastructuur in Noord- en Zuid-Scharwoude voldoet momenteel; er zijn op dit moment geen werkzaamheden voorzien in het betreffende gebied. Overgang op het warmtenet brengt voor elektra een geringe capaciteitsstijging met zich mee, maar dit zal niet direct grote gevolgen hebben voor de huidige infrastructuur. Echter, verdere verduurzaming (bijvoorbeeld door forse toename van zonnepanelen en e-mobiliteit) kan dit wel tot gevolg hebben. Mogelijk moet het elektriciteitsnet dan deels verzaagd worden, wat kosten met zich meebrengt. De gevolgen voor het elektriciteitsnet vallen buiten de scope van deze analyse.

3.3.5 Waterleidingbedrijf PWN

Het is voor PWN van belang dat zij op tijd worden benaderd bij projecten rondom warmtetransitie, zodat zij de gemeente op tijd kunnen bedienen. Werkzaamheden aan de waterleidingen kunnen dan gelijktijdig gepland worden en er is voldoende tijd om de ondergrond te onderzoeken. Door proefsleuven te graven wordt onderzocht of er voldoende ruimte in de ondergrond is. Vanwege deze voorbereidingen pleit PWN voor een lange termijnplanning (2 tot 10 jaar vooruit) van gemeente en belangrijke stakeholders.

Momenteel is er geen koppelkans tussen aansluiten van het warmtenet en werkzaamheden van PWN. PWN heeft voor de komende 10 jaar in Noord- en Zuid-Scharwoude geen onderhoud of vervanging van de waterleidingen op de planning staan.

3.3.6 Nutskoördinator gemeente Langedijk

Bij aanleg van een warmtenet moet rekening worden gehouden met de planning van herinrichting van de straten en dit te plannen ná de aanleg van het warmtenet. Belangrijk is ook om de riolering goed in kaart te brengen en bij aanleg of vervanging van riolering deze aan één zijde van de weg te leggen en niet vanuit het midden van de weg. Hierdoor blijft er ruimte om in de toekomst een warmtenet aan te kunnen leggen.

Er worden bij aanleg van het warmtenet uitdagingen voorzien vanwege de smalle straten in Noord- en Zuid-Scharwoude. Een dubbelnetwerk stadsverwarming past daar wellicht niet altijd in de ondergrond. Een 'twin pipe' (aanvoer en afvoer in één pijp) kan hiervoor een oplossing bieden, maar is kostbaar.

Een koppelkans met aansluiting van het warmtenet is de Bomenbuurt in Zuid-Scharwoude. Daar staat voor 2021 vervanging van de riolering en herinrichting van de straten op de planning. Zoals eerder beschreven is dit kort dag en mist de benodigde kritische massa die wil aansluiten op het warmtenet. Er wordt daarnaast gewerkt aan een nieuw gemeentelijk rioleringsprogramma. Daar kunnen mogelijk nog een aantal gebieden uit voortkomen in Noord- en Zuid-Scharwoude waar aanleg of vervanging van riolering plaats gaat vinden.

3.3.7 Matrix standpunten stakeholders

Onderstaande matrix is een overzicht van de voor- en nadelen van een warmtenet voor iedere stakeholder en bijbehorende beheersmaatregelen.

Stakeholder	Perspectief	Voordelen	Nadelen	Beheersmaatregelen
Gemeente Langedijk	organisatorisch	doelstelling gemeente in 2035 CO2 neutraal behalen		tijdige planning, heldere afspraken, communicatie-/ participatieplan voor bewoners
HVC	technisch	stabiele afzetmarkt voor warmte		heldere afspraken en contracten
	organisatorisch	opwekking en afzet van warmte zelf optimaliseren	groot gebied i.v.m. grote hoeveelheid grondgebonden woningen	
	bedrijfseconomisch		hoge investeringskosten, niet rendabel zolang woningcorporatie niet meegaat	heldere afspraken en contracten met afnemers
	commercieel	duurzaam ondernemen		
Woonstichting Langedijk	bedrijfseconomisch	kan de startmotor vormen	recent al geïnvesteerd in verduurzaming	tijdige planning, heldere afspraken en contracten
	organisatorisch/ technisch		gespikkeld bezit, grote hoeveelheid grondgebonden woningen	communicatie-/ participatieplan voor bewoners
	commercieel	doelstellingen duurzaamheid behalen		
Woonwaard	organisatorisch/ bedrijfseconomisch		klein bezit, geen startmotor	
Liander	organisatorisch	volgens in plan gemeente		tijdige planning, heldere afspraken en contracten
	technisch	percentage grondroeringsgevoelige leidingen is laag	geen onderhoud/vervanging op de planning	
PWN	organisatorisch	volgens in plan gemeente		tijdige planning, heldere afspraken en contracten
	technisch		geen onderhoud/vervanging op de planning	
Nutscoördinator gemeente Langedijk	organisatorisch	koppelkans Bomenbuurt Z-Scharwoude, nieuw gemeentelijk rioleringsprogramma		tijdige planning, heldere afspraken
	technisch		mogelijk smalle straten N-/Z-Scharwoude	riolering en inrichting straten in kaart brengen, planning herinrichting straten aanpassen

4. Conclusie

In deze analyse is uiteengezet hoe kansrijk Noord- en Zuid-Scharwoude zijn voor aansluiting op het warmtenet op de korte termijn. Dit in het kader van doelstellingen in het Klimaatakkoord, wetgeving en de vastgestelde Transitievisie Warmte van de gemeente Langedijk.

Uit de interviews is gebleken dat kansrijkheid samenhangt met verschillende factoren in een gebied, te weten:

- De hoeveelheid corporatiewoningen (de kritische massa);
- In welke mate de corporatiewoningen geclusterd zijn;
- De hoeveelheid grondgebonden woningen;
- De staat van de woningen (mate van verduurzaming);
- De kosten voor aanleg en aansluiten van het warmtenet, in combinatie met de leveringsprijs voor warmte en in verhouding tot de huidige gasprijs;
- Koppelkansen van de aanleg van het warmtenet met andere partijen.

Kijkend naar deze factoren in Noord- en Zuid-Scharwoude, bezit Woonstichting Langedijk voldoende corporatiewoningen om aan de kritische massa te voldoen (cluster van minimaal 300 tot 500 woningen). Echter maakt een aantal factoren het momenteel minder kansrijk om de gebieden aan te sluiten op het warmtenet. Er zijn in verhouding veel meer particuliere woningen dan corporatiewoningen. Uit ervaring blijkt dat particuliere woningeigenaren niet snel de overstap maken naar aansluiting op een warmtenet. Daarnaast speelt de grote hoeveelheid grondgebonden woningen een rol; hierdoor moet er meer infrastructuur worden aangelegd om alle woningen aan te kunnen sluiten, wat ook weer kosten met zich meebrengt.

Het aansluiten van losse particuliere woningen is organisatorisch complex en vergt daarnaast lokaal draagvlak. Echter, aansluiting op een HT-warmtenet is wel een passende oplossing voor de lage energielabels van deze woningen. De woningen van Woonstichting Langedijk zijn daarentegen recent verduurzaamd naar label A of B. Voor de corporatie is er daardoor momenteel geen prikkel om te investeren in aansluiting op een warmtenet. Tot slot zijn er weinig koppelkansen van de aanleg van het warmtenet met andere partijen. Maatschappelijke voorzieningen met een grote warmtevraag zijn er niet. Liander en PWN hebben geen vervanging of onderhoud op de planning staan. Wel wordt in de Bomenbuurt in Zuid-Scharwoude in 2021 de riolering vervangen en de straten opnieuw ingericht. Dit is echter geen reële koppelkans, omdat het kort dag is en een kritische massa voor aansluiting op het warmtenet momenteel ontbreekt.

Uit bovenstaande kan gesteld worden dat aansluiting op het warmtenet momenteel niet kansrijk is. Wanneer is dat dan wel het geval?

Aansluiting van Noord- en Zuid-Scharwoude op het warmtenet is kansrijk zodra er een cluster aan corporatiewoningen kan worden aangewezen waarbij warmtetransitie aan de orde is. Volgens Woonstichting Langedijk kan dit op basis van haar vervangingsbehoefte minimaal 10 jaar duren. Er zijn andere factoren die de kansrijkheid mogelijk al eerder vergroten, zoals daling van kosten voor aanleg van en aansluiten op het warmtenet. Daling van kosten is mogelijk door de aanvraag van subsidies, afspraken met HVC of ontwikkelingen in de techniek. Hierdoor is de businesscase makkelijker rond te krijgen en is er dus een kleinere kritische massa nodig. Daling van kosten vergroot de bereidheid van particuliere woningeigenaren om over te stappen op het warmtenet. Zodra voldoende particulieren woningeigenaren bereid zijn om de overstap te maken, kunnen zij de kritische massa vormen. Daarnaast kan de komst van Warmtewet 2 bijdragen aan de kansrijkheid, omdat deze wet de groei en verduurzaming van collectieve warmtesystemen stimuleert.

Naast de kansrijkheid voor aansluiting op een warmtenet in Noord- en Zuid-Scharwoude kan ook worden gekeken naar andere gebieden die kansrijker zijn, dan wel naar (deel)gebieden die meer geschikt zijn voor andere technieken, zoals all-electric. Dit ook in het licht van de aanstaande fusie van de gemeente Langedijk en gemeente Heerhugowaard per 1 januari 2022, waardoor de opgave van een aardgasvrije gemeente in een grote perspectief kan worden beschouwd en met een meer langetermijnstrategie naar Noord- en Zuid-Scharwoude kan worden gekeken.

5. Aanbevelingen

5.1 Lange termijn

In deze analyse is de kansrijkheid van aansluiten op het warmtenet van de gebieden Noord- en Zuid-Scharwoude omschreven. Er kan nu geconcludeerd worden dat het op dit moment niet kansrijk is, maar dat dit beeld over 5 tot 10 jaar anders is. Op aangeven van Woonstichting Langedijk en HVC is het over 5 tot 10 jaar zinvol om de technische en financiële haalbaarheid te onderzoeken middels een businesscase. Het advies is over 5 jaar deze businesscase te laten opstellen en te starten met het opstellen van het Wijkuitvoeringsplan voor aansluiting op het warmtenet.

Na het opstellen van een businesscase is het advies met alle stakeholders een projectgroep te vormen en samen een langetermijnplanning op te stellen met als uitgangspunt wanneer en voor welk gebied aansluiten op het warmtenet haalbaar is. Door dit met alle partijen vast te stellen kunnen ook andere werkzaamheden in de infrastructuur eraan gekoppeld worden.

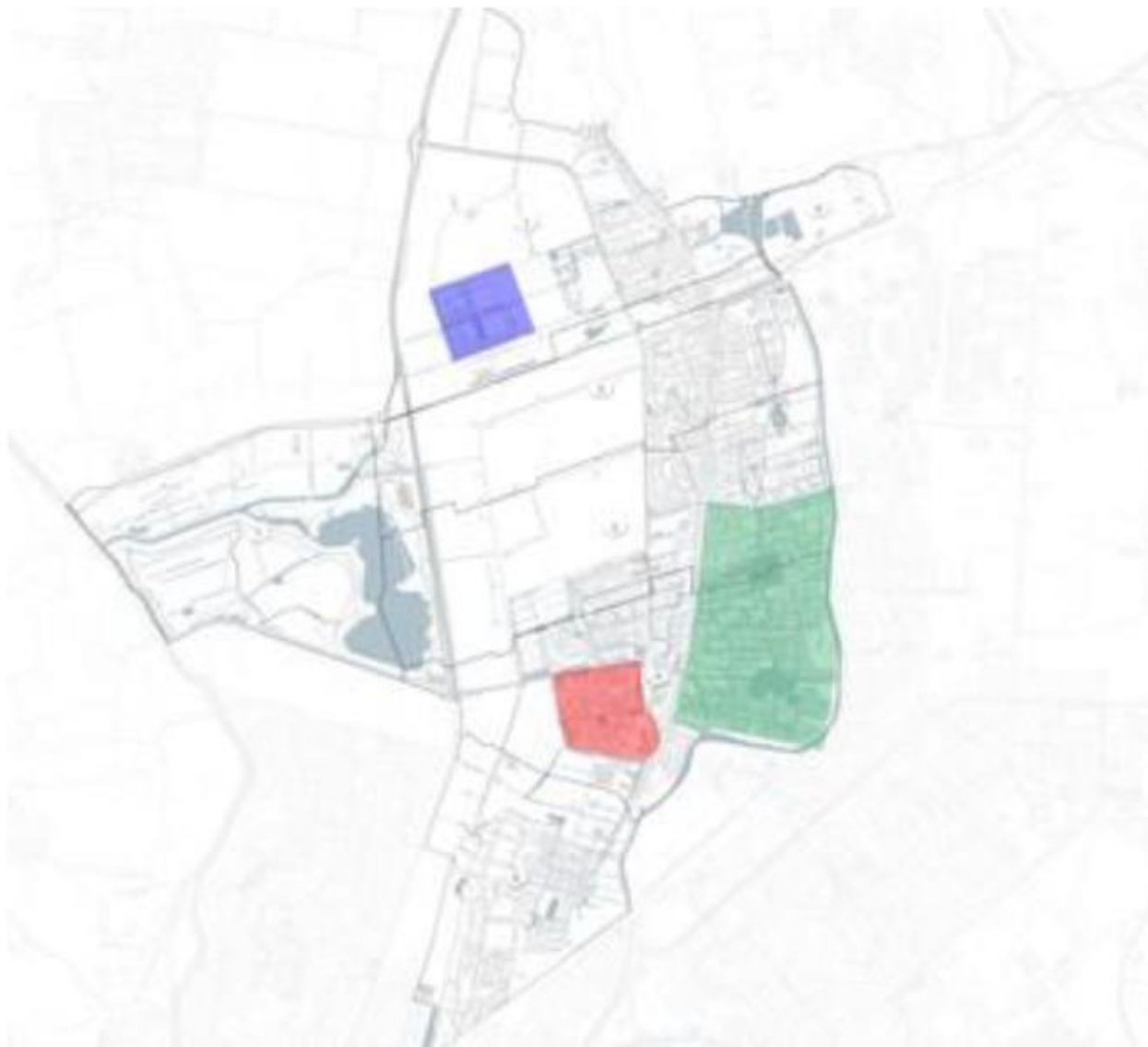
Zorg voor een communicatie- en participatieplan om andere partijen en de bewoners tijdig in het proces te betrekken en draagvlak te creëren. Zorg voor een tijdige aanvraag van subsidies.

5.2 Korte termijn

Omdat aansluiting op het warmtenet voor Noord- en Zuid-Scharwoude op korte termijn niet kansrijk is, is het advies om in Noord- en Zuid-Scharwoude in te zetten op het stimuleren van het isoleren van de woningen en het creëren van draagvlak voor aansluiting op het warmtenet.

Daarnaast is het advies om op korte termijn de focus te leggen op andere gebieden en/of andere technieken om van het gas af te gaan. Vorm een projectgroep bestaande uit alle stakeholders en onderzoek of een laagtemperatuur-warmteoplossing, zoals all-electric of aquathermie een kansrijke oplossing is voor andere gebieden binnen de gemeente Langedijk en/of de omliggende regio.

Uit de verkenning van DWA komt dat voor woonbuurt Oosterdel (zie het groene gebied in afbeelding 2, p.15) een warmtenet een niet voor de hand liggende oplossing is. Door het vele water en de smalle wegen zal aanleg van een warmtenet meer dan normaal kosten. Bovendien is de ondergrond erg nat, waardoor het warmtenet niet diep genoeg gelegd worden. In dit gebied kan wel worden gestart met het stimuleren van het isoleren van de woningen. Hierdoor neemt de warmtevraag af en zijn de woningen beter met lage temperatuur te verwarmen. Het advies is om breder onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor de huizen in deze wijk, zoals bijvoorbeeld naar individuele all-electric oplossingen.

Afbeelding 2 – Uitzonderingsgebieden (bron: Verkenning aardgasvrije gemeente Langedijk DWA, juni 2019)

De hoogste kwaliteitseisen aan onze dienstverlening. Een goed gebouw begint met het beste idee.

Colofon

Datum: 23 februari 2021
Auteur(s): Norbert Brusckke, Annet Strooper
Gereviewd door: Peter-Jan Bakker

info@icsadviseurs.nl
088 - 235 04 27